

HARRACH GÁBOR

A NAGY MENETELÉS A KISPADIG– A 2020-AS SZLOVÁKIAI VÁLASZTÁS MAGYAR VONATKOZÁSAIRÓL

A cím arra utal, hogy a Most–Híd egy tíz éven át tartó, folyamatos szavazatsökkenést követően a 2020. február 29-i választáson kiesett a szlovák parlamentből. De írhatunk volna helyben topogást is, hiszen az MKP, ezúttal a Magyar Közösségi Összefogás választási párt részeként,¹ immár negyedszerre teljesített kevéssel a bejutási küszöb alatt. Egy évtizeddel tehát a tisztán magyar érdekképviselet parlamenti megszűnése után annak multietnikus változata is elbukott, amivel új fejezet kezdődik a felvidéki nemzetrész rendszerváltás utáni történetében.

Az alábbiakban áttekintjük az ős-MKP két utódpartjára esett szavazatok legfontosabb területi (járási és országos) jellemzőit. Célunk, hogy az egyes táborok önálló és egymáshoz viszonyított támogattságának, területi eloszlásának, valamint a kétirányú szavazói mozgásoknak az idősoros elemzésével leszűrjük a 2020-as választás fő tanulságait. Az elemzés leíró jellegű, tehát az eredményeket meghatározó politikai és egyéb okokkal nem foglalkozom.

Bevezetésként lássuk az MKP/MKÖ és a Híd 2010–2020 közötti járási eredményeit.²

1 A 2020-as választást illetően jogilag az MKÖ, szociológiai értelemben viszont – főleg az eredmények idősoros összevetésekor – az MKP megnevezés a helyes, figyelembe véve, hogy a két kisebb szövetséges támogatottsága a választási párt létrehozása előtt nem volt mérhető. (ld. FELMÉRÉS: a magyar pártok nincsenek sehol és még a fejekben is káosz uralkodik. *Paraméter*, 2019. november 9. Letöltés helye: <https://parameter.sk>; letöltés ideje: 2020. 03. 22.). Ettől függetlenül persze nem zárhatjuk ki, hogy a szövetséges pártok vezetőinek ismertsége és kompetenciája, valamint magának a szövetségkötésnek a ténye pozitívan befolyásolta a tábor részvételi hajlandóságát. Jelen tanulmányban az idősoros összevetésekor többnyire az MKP, a táblázatokban az MKP/MKÖ, a 2020-as választás önmagában történő említésekor pedig az MKÖ megnevezést használom.

2 Ezúton is köszönöm Rákóczi Krisztiánnak, az NPKE kutatójának, hogy beszerezte a Szlovák Statisztikai Hivataltól a területi elemzések alapjául szolgáló járási és települési választási adatokat.

Járás	MKP/MKÖ							
	Szavazatszám				Eredmény (%)			
	2010	2012	2016	2020	2010	2012	2016	2020
Pozsony	1606	1557	1554	1462	0,7	0,7	0,6	0,5
Szenc	1563	1716	2146	2219	4,6	5,0	5,0	4,1
Dunaszerdahely	21 262	23 139	23 196	27 083	32,9	39,6	41,8	43,0
Galánta	6621	6947	8183	8273	14,2	15,3	17,8	16,3
Komárom	17 817	18 694	16 108	18 082	34,6	41,8	38,9	41,1
Léva	7618	6911	7019	7107	13,7	13,3	13,4	12,6
Nyitra	1693	1467	1776	1645	2,1	1,8	2,1	1,8
Érsekújvár	13 364	12 716	11 430	12 534	18,2	18,5	17,4	17,7
Vágsellye	3952	4121	3734	4037	15,7	17,3	15,7	15,5
Losonc	3882	3441	3097	2777	12,5	11,8	10,9	8,9
Nagyőrce	1897	1841	1673	1574	10,8	11,7	11,7	10,3
Rimaszombat	6911	7008	6505	5780	19,6	21,3	20,7	17,2
Nagykürtös	3578	3200	2959	2803	17,7	17,0	16,0	14,1
Kassa	1553	1573	1474	1387	1,5	1,5	1,4	1,2
Kassa-környék	3539	3473	3400	3878	7,1	7,2	6,7	6,7
Nagymihály	2657	2422	2278	2329	6,5	5,6	5,5	5,1
Rozsnyó	3214	3352	3481	4269	11,2	13,0	14,4	16,3
Töketerebes	6275	5404	4925	4741	15,1	13,4	12,6	11,4
Szórványterület	636	501	557	682	0,0	0,0	0,0	0,0
Összesen	109 638	109 483	105 495	112 662	4,3	4,3	4,0	3,9

1. táblázat: Az MKP/MKÖ parlamenti választási eredményei a dél-szlovákiai járásokban, illetve országosan

Forrás: Szlovák Statisztikai Hivatal

Járás	Most–Híd							
	Szavazatszám				Eredmény (%)			
	2010	2012	2016	2020	2010	2012	2016	2020
Pozsony	20 291	18 614	23 099	2818	8,4	7,8	8,9	1,0
Szenc	5671	5375	5114	1331	16,8	15,5	12,0	2,4
Dunaszerdahely	32 909	25 671	18 621	10 673	50,9	43,9	33,6	17,0
Galánta	13 730	12 089	8800	3865	29,4	26,6	19,2	7,6
Komárom	19 409	13 947	11 558	5565	37,7	31,2	27,9	12,6
Léva	9965	8696	6840	2459	17,9	16,7	13,1	4,4
Nyitra	5218	5293	4989	1372	6,5	6,5	5,9	1,5
Érsekújvár	17 531	15 412	11 860	4460	23,8	22,4	18,0	6,3
Vágsellye	6660	5413	4397	1712	26,4	22,7	18,5	6,6
Losonc	5196	4783	3568	2254	16,8	16,4	12,5	7,2
Nagyőrce	2214	1691	1482	978	12,6	10,7	10,4	6,4
Rimaszombat	7059	6456	5578	4971	20,1	19,6	17,7	14,8
Nagykürtös	3124	2685	2202	1389	15,4	14,3	11,9	7,0
Kassa	8897	7687	7536	1144	8,5	7,3	6,9	1,0
Kassa-környék	7988	5081	4585	1276	16,0	10,6	9,0	2,2
Nagy Mihály	3420	2928	2751	1975	8,4	6,7	6,6	4,3
Rozsnyó	6100	5468	4070	1568	21,2	21,1	16,8	6,0
Töketerebes	5301	4901	4498	3433	12,7	12,2	11,5	8,3
Szórványterület	24 855	23 898	38 045	5931	1,7	1,5	2,4	0,3
Összesen	205 538	176 088	169 593	59 174	8,1	6,9	6,5	2,1

2. táblázat: A Most–Híd parlamenti választási eredményei a dél-szlovákiai járásokban, illetve országosan

Forrás: Szlovák Statisztikai Hivatal

Az előző három választás trendjeinek ismeretében egyik utódpart eredménye sem meglepő, legfeljebb a vegyespárt bukásának mértéke nagyobb a vártnál. Figyelemre méltó az is, hogy az MKP/MKÖ az elmúlt évtized legrosszabb választási eredményét produkálta, miközben sikerült maximalizálnia saját tábort. A táblázatokban látható adatok mellett az alábbiakban a települési szintű, helyhiány miatt itt nem közölt választási eredmények is elemzésre kerülnek.

A szavazótáborok létszámváltozása

Elsőként az MKP/MKÖ és a Most–Híd szavazótáborainak változását nézzük meg, külön-külön és összevontan egyaránt. Az előbbi esetben a 2010-es adatok, az utóbbiban pedig a még egységes MKP utolsó, 2006-os választási adatai képezik az összehasonlítás alapját.

Járás	MKP			Most–Híd			MKP + Most–Híd			
	2010=100%						2006=100%			
	2012	2016	2020	2012	2016	2020	2010	2012	2016	2020
Pozsony	97	97	91	92	114	14	196	181	221	38
Szenc	110	137	142	95	90	23	117	115	118	58
Dunaszerdahely	109	109	127	78	57	32	109	98	84	76
Galánta	105	124	125	88	64	28	106	99	89	63
Komárom	105	90	101	72	60	29	104	91	78	66
Léva	91	92	93	87	69	25	103	92	81	56
Nyitra	87	105	97	101	96	26	115	113	113	50
Érsekújvár	95	86	94	88	68	25	97	89	73	54
Vágsellye	104	94	102	81	66	26	102	92	78	55
Losonc	89	80	72	92	69	43	98	89	72	54
Nagyőrce	97	88	83	76	67	44	97	83	75	60
Rimaszombat	101	94	84	91	79	70	99	95	86	76
Nagykürtös	89	83	78	86	70	44	99	87	76	62
Kassa	101	95	89	86	85	13	156	139	135	38

Kassa-környék	98	96	110	64	57	16	135	100	93	60
Nagy Mihály	91	86	88	86	80	58	105	93	87	74
Rozsnyó	104	108	133	90	67	26	98	93	79	61
Töketerebes	86	78	76	92	85	65	102	91	83	72
Szórványterület	79	88	107	96	153	24	452	433	685	117
Összesen	100	96	103	86	83	29	117	106	102	64

3. táblázat: Az MKP/MKÖ, a Most–Híd, valamint a két párt összesített szavazótáborának százalékos változása a 2010-es, illetve 2006-os értékekhez képest

Az országos adatok alapján az MKP végig stabilan fenntartotta a maga támogatottságát, míg a Híd története egyetlen eróziós folyamatként jellemezhető. A járási értékekből azonban kitűnik, hogy az MKP országos létszámstabilitása inkább csak látszat, s valójában a tábor kétirányú változásáról, vagyis egyfajta kiegyenlítődési folyamatról van szó: a magyarok sáv legnyugatibb járásaiiban (Szenci, Dunaszerdahelyi, Galántai) dinamikus növekedés, a keleti térfélen (a Rozsnyói és Kassa-környéki járás kivételével) csökkenés, a kettő közötti területen pedig, a magyar többségű komáromi járást is beleértve, egyfajta stagnálás tapasztalható. Habár a párt a szórványterületen is meg tudta tartani a támogatóit, amint az 1. táblázatból látszik, itt elenyésző számú szavazóról van szó. Összességében egyértelműen a zárójelben megnevezett öt járás volt az, amelyek 2020-ban meghatározó szerepet játszott az MKP táborának megerősödésében.

A Híd adatai ezzel szemben egy lendületesen induló, a 2009-es pártszakadást a saját előnyére fordító – s etnikai nyitottsága okán elméletileg akár jelentős növekedésre is képes – párt folyamatos támogatottságvesztésének, majd bukásának a krónikáját mesélik el. 2010–2016 között a párt csak az értelmiségi bázist adó fővárosban, valamint a lényegében szlovák etnikai szállásterületnek tekinthető szórványvidéken növelte a támogatottságát, a magyarok sávjában azonban folyamatos szavazatvesztés zajlott. 2020-ban viszont éppen az addigi sikerrégiókban volt a leglátványosabb az összeomlás: a nagyvárosi támogatók létszáma a négy évvel korábbi érték 13%-ára zuhant, ami egyértelműen az értelmiségi szimpatizánsok kihátrálására utal, miközben a tömbmagyar és a szlovák vidékeken is egyaránt negyedére csökkent a vegyespárt tábora. A multikulturálisnak tekinthető, főleg magyarok, szlovákok és cigányok lakta, gazdaságilag elmaradott délkeleti járásokban viszont sikerült megtartani a szavazók jelentős részét (a 2010-es létszám akár 65–70%-át), ami valójában – mint később látni fogjuk – számos településen új szavazók megszólítását is jelentette.

A pártok szavazóbázisának választásonkénti létszámalakulása a részvételi hajlandóság,

illetve a pártpreferenciák változása mellett demográfiai tényezőkre is visszavezethető (első szavazók belépése, halálozások, külső és belső vándorlás). A többségi pártok csallóközi térnyerése például főként a pozsonyi szlovákok tömeges beköltözésére vezethető vissza.³ Az etnikai pártok esetében emellett még az etnodemográfiai változásokkal – mindenekelőtt az asszimilációval, továbbá az általános népmozgalmi változók körükben esetleg eltérő alakulásával – is számolnunk kell. Ráadásul a felvidéki magyarok körében az etnodemográfiai státusz nem csak népmozgalmi, hanem szociológiai szempontból is kihat a választási eredmények alakulására: minél magasabb a magyarok helyi számaránya, annál erősebb részükről az etnikai politizálás preferenciája a multiethnikus opcióval szemben.⁴ Ami a hagyományos népmozgalmi mutatókat illeti, egy későbbi tanulmányban érdemes lenne megvizsgálni, hogy az MKP-nak a gazdagabb nyugati járásokban erősödő, és a szegényebb keletiekben gyengülő támogatottságának az egyidejűsége véletlen egybeesés-e, vagy pedig a párt szavazóit is magába foglaló kelet–nyugat irányú vándorlás következménye.

Ami az összevont adatokat illeti, noha a Híd etnikailag vegyes jellege miatt a két tábor összességében nem feleltethető meg a felvidéki magyar szavazóbázisnak, választóikra – akik között a magyarság iránt jóindulattal viseltető szlovákokat, valamint a multikulturális modellben hívő értelmiségieket is találunk – lényegében a magyar érdekképviselőt támogatóiként is tekinthetünk, hiszen a szlovákiai pártpalettán kizárólag e két formációtól várható reálisan a magyar ügyek legalább egy részének felvállalása. Országosan az MKP stabilitása miatt elsősorban a Híd-tábor mozgása határozza meg az összesített létszám alakulását; járási szinten azonban ez már nem mondható el. A szavazótáborok különböző irányú mozgásának eredményeként a tömbvidéken végül tíz év alatt mintegy negyedével-harmadával, míg egyes járásokban – főleg a magyarlakta sáv középső részén – a felével csökkent a magyar érdekképviselőt szélesebb értelemben vett bázisa.

A szavazótáborok területi eloszlása

Az alapadatokból (1–2. táblázat) ránézésre megállapítható, hogy nagyvonalakban mindkét tábor területi koncentrációja a magyarok földrajzi eloszlását követi. Járási szinten azonban e főszabály dacára is tetten érhetők köztük az eltérő etnodemográfiai és szociológiai sajátosságokon alapuló térbeli különbségek.

3 Rákóczi Krisztián: Választások Szlovákiában. A rendszerellenes pártok előretörése és a magyar szavazók távolmaradása. *Kisebbségi Szemle*, 2016. 2., 7–28.

4 Oriskó Norbert: A magyar többségű községekben az MKP megelőzte a Most-Hidat. *Felvidék Ma*, 2012. március 18. Letöltés helye: <https://felvidek.ma>; letöltés ideje: 2020. 03. 22.; Továbbá Harrach Gábor – Rákóczi Krisztián: *Külön utakon*. L'Harmattan–NPKI: Budapest, 2017.

Járás	MKP/MKÖ				Most–Híd				
	Szavazatszám				Szavazatszám				
	2006	2010	2012	2016	2020	2010	2012	2016	2020
Pozsony	4,1	1,5	1,4	1,5	1,3	9,9	10,6	13,6	4,8
Szenc	2,3	1,4	1,6	2,0	2,0	2,8	3,1	3,0	2,2
Dunaszerdahely	18,6	19,4	21,1	22,0	24,0	16,0	14,6	11,0	18,0
Galánta	7,1	6,0	6,3	7,8	7,3	6,7	6,9	5,2	6,5
Komárom	13,3	16,3	17,1	15,3	16,0	9,4	7,9	6,8	9,4
Léva	6,3	6,9	6,3	6,7	6,3	4,8	4,9	4,0	4,2
Nyitra	2,2	1,5	1,3	1,7	1,5	2,5	3,0	2,9	2,3
Érsekújvár	11,8	12,2	11,6	10,8	11,1	8,5	8,8	7,0	7,5
Vágsellye	3,9	3,6	3,8	3,5	3,6	3,2	3,1	2,6	2,9
Losonc	3,4	3,5	3,1	2,9	2,5	2,5	2,7	2,1	3,8
Nagyőrce	1,6	1,7	1,7	1,6	1,4	1,1	1,0	0,9	1,7
Rimaszombat	5,3	6,3	6,4	6,2	5,1	3,4	3,7	3,3	8,4
Nagykürtös	2,5	3,3	2,9	2,8	2,5	1,5	1,5	1,3	2,3
Kassa	2,5	1,4	1,4	1,4	1,2	4,3	4,4	4,4	1,9
Kassa-környék	3,2	3,2	3,2	3,2	3,4	3,9	2,9	2,7	2,2
Nagymihály	2,1	2,4	2,2	2,2	2,1	1,7	1,7	1,6	3,3
Rozsnyó	3,5	2,9	3,1	3,3	3,8	3,0	3,1	2,4	2,6
Töketerebes	4,2	5,7	4,9	4,7	4,2	2,6	2,8	2,7	5,8
Szórványterület	2,1	0,6	0,5	0,5	0,6	12,1	13,6	22,4	10,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

4. táblázat: Az MKP/MKÖ és a Most–Híd táborának járásonkénti eloszlása (%)

2006-ban a még egységes magyar érdekképviselőt támogatóinak kétharmada a délnyugati régióban (ennek fele pedig a két magyar többségű járásban), míg egynegyede délkeleten összpontosult. Ezzel szemben az „új” MKP-nak választásról választásra erősödött a tömbmagyar jellege: 2020-ban már a tábor 72%-át a délnyugati régióban, 40%-át pedig a két magyar többségű járásban élők adták.

A Hidat megalakulásától fogva városias, illetve multietnikus összetétel jellemezte, ami a csallóközi támogatók eltávolodásával mind erősebbé vált: 2016-ra a szavazóik immár 18%-át a nagyvárosi lakosok, 22%-át pedig az északi, szlovák járásokban élők tették ki (szemben az MKP-tábort jellemző három, illetve fél százalékkal). 2020-ban azonban, mint már szó volt róla, épp ez a két szegmens hagyta el a vegyespártot, aminek következtében a délkeleti térségben élők reprezentációja a négy évvel korábbi 17%-ról 30%-ra nőtt, vagyis egy országos multietnikus középpártból egy regionális multietnikus kispárt lett.

Az utódpartok támogatottsága egymás viszonylatában

A szavazótáborok létszámváltozásának egyik legfontosabb következménye, hogy a két utódpart közötti dominanciaviszony 2020-ra teljes egészében megfordult. A folyamatot jól tükrözi az a folyamatos és általános értéknövekedés, ami az MKP támogattságának a Most–Híd szavazataihoz viszonyított százalékkértékeit 2010–2020 között országosan és járási szinten is jellemzi.

Járás	Most–Híd=100%			
	2010	2012	2016	2020
Pozsony	7,9	8,4	6,7	51,9
Szenc	27,6	31,9	42,0	166,7
Dunaszerdahely	64,6	90,1	124,6	253,8
Galánta	48,2	57,5	93,0	214,0
Komárom	91,8	134,0	139,4	324,9
Léva	76,4	79,5	102,6	289,0
Nyitra	32,4	27,7	35,6	119,9
Érsekújvár	76,2	82,5	96,4	281,0
Vágsellye	59,3	76,1	84,9	235,8
Losonc	74,7	71,9	86,8	123,2
Nagyőrce	85,7	108,9	112,9	160,9
Rimaszombat	97,9	108,6	116,6	116,3
Nagykürtös	114,5	119,2	134,4	201,8
Kassa	17,5	20,5	19,6	121,2
Kassa-környék	44,3	68,4	74,2	303,9
Nagymihály	77,7	82,7	82,8	117,9
Rozsnyó	52,7	61,3	85,5	272,3
Töketerebes	118,4	110,3	109,5	138,1
Szórványterület	2,6	2,1	1,5	11,5
Összesen	53,3	62,2	62,2	190,4

5. táblázat: Az MKP/MKÖ szavazatai a Most–Híd szavazatainak a százalékában

Látható, hogy míg 2010-ben még csak két délkeleti járásban kapott több szavazatot az MKP, addig az érintett járások száma a következő választáson ötre, 2016-ban pedig hétre nőtt – beleértve a magyar többségűeket is –, 2020 vonatkozásában pedig (Pozsony és a szórványvidék kivételével) már csak az etnikai párt előnyének mértéke lehet elemzés tárgya. Mivel a Híd többnyire ott veszített magasabb arányban, ahol az MKP nagyobb arányban nőtt, nyugaton erőteljesebben, míg keleten némileg kevésbé nyílt ki a kettejük közötti olló.

A februári választás eredményeként a magyar etnikai párt támogatottsága a délnyugati járásokban több mint két és félszerese, a két magyar többségű járásban pedig közel háromszorosa, míg délkeleten „csak” bő másfélszerese volt a riválisáénak. A két nagyvárosban azonban, elsősorban a pozsonyi szavazóknak köszönhetően, az MKÖ-re adott voksok száma csupán 72%-a volt a Hídénak – igaz, az előző három választáson ez az érték még 10% körül mozgott.

Távozók és érkezők – települési összesítés

A választások települési szintű összehasonlítása lehetővé teszi, hogy az eddig tárgyalt járási adatoknál reálisabb képet kapjunk az adott párt táborát elhagyó, illetve oda újonnan csatlakozó szavazók számáról. Minél kisebb területi bontásban nézzük a távozókat és érkezőket (esetünkben ez a szint a település), illetve minél közelebbi időpontokat hasonlítunk össze – minimalizálva ezzel a demográfiai folyamatokból adódó torzításokat –, annál árnyaltabb és hitelesebb képet kapunk a tábor tényleges változásáról, stabilitásáról, lényegében magának a választásnak az eredményeiről.

Az alábbi táblázat járásonként összegzi a településenként mért szavazói mozgásokat.

Járás	MKP/MKÖ			Most–Híd		
	Érkezők	Távozők	Egyenleg	Érkezők	Távozők	Egyenleg
Pozsony	31	123	-92	0	20 281	-20 281
Szenc	176	103	73	0	3783	-3783
Dunaszerdahely	4204	317	3887	351	8299	-7948
Galánta	388	298	90	0	4935	-4935
Komárom	2124	150	1974	34	6027	-5993
Léva	428	340	88	5	4386	-4381
Nyitra	90	221	-131	0	3617	-3617
Érsekújvár	1340	236	1104	0	7400	-7400
Vágsellye	325	22	303	0	2685	-2685
Losonc	58	378	-320	112	1426	-1314
Nagyőrce	50	149	-99	69	573	-504
Rimaszombat	233	958	-725	1136	1743	-607
Nagykürtös	178	334	-156	75	888	-813
Kassa	59	146	-87	0	6392	-6392
Kassa-környék	572	94	478	26	3335	-3309
Nagymihály	269	218	51	111	887	-776
Rozsnyó	876	88	788	140	2642	-2502
Töketerebes	244	428	-184	262	1327	-1065
Szórványterület	334	209	125	1071	33 185	-32 114
Összesen	11 979	4812	7167	3392	113 811	-110 419

6. táblázat: Az MKP/MKÖ, illetve a Most–Híd 2020-ban távozó és érkező szavazói a 2016-os bázis viszonylatában a települési adatok szerint

A táblázat megmutatja, hogy a Most–Híd az általános, minden járásra kiterjedő szavazatvesztés dacára hol és milyen mértékben volt képes az új szavazók megszólítására. Pozsonyban (ahol, Kassához hasonlóan, ezúttal a kerületek képezik a települési szintet), valamint a délnyugati járásokban és a szórványterületen általános volt a Híd elutasíttottsága, keletebbre azonban sikerült új támogatókat is szereznie, különös tekintettel a rimaszombati járásra. Mint fentebb láthattuk, a jelenlegi Híd-tábor 30%-a él a délkeleti járásokban és 10%-a a szórványvidéken, miközben az újonnan megszólított választók 57%-a érkezett az előbbi, és 32%-a az utóbbi térségből. A pártot elhagyó választók területi eloszlása viszont nagyjából a táborra jellemző arányokat követi.

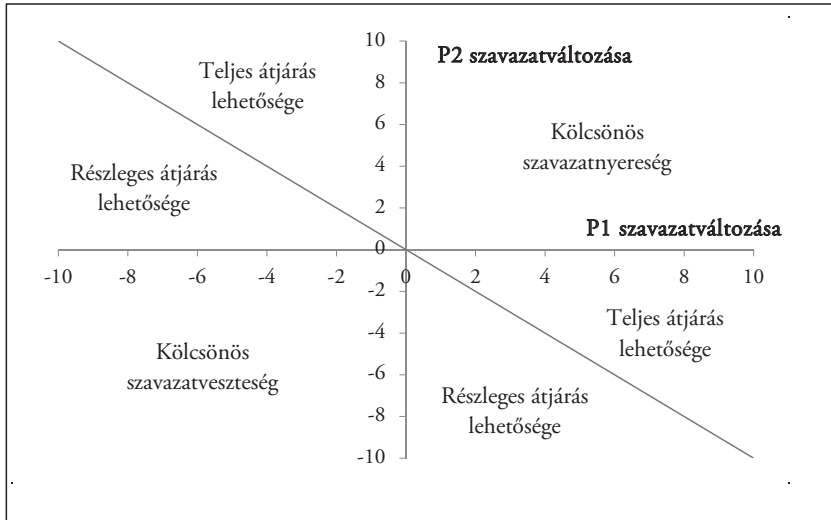
Ezzel szemben az MKP/MKÖ részéről általánosságban is megfigyelhető a szavazóknak a járásokon belüli kétirányú mozgása. Az újonnan megszólítottak több mint háromnegyede a délnyugati régióban, 53%-uk pedig – szemben a tényleges szavazótábor 40%-os értékével – a két magyar többségű járásban él; a délkeleti térséget csupán 21% képviseli. Ezzel szemben a pártot 2020-ban elhagyóknak csak 35%-a él délnyugaton, s ebből mindössze 10% a két magyar többségű járásban, miközben 55%-uk délkeleten található. Ezekből az értékekből – akárcsak a Híd esetében – a tábor földrajzi átrendeződésének jövőbeli iránya is egyértelműen kirajzolódik.

A szavazói átjárások lehetősége

A továbbiakban, szintén a települési adatok alapján, megnézzük, mekkora az MKP és a Híd közötti szavazói átjárás maximális elméleti lehetősége, ami egyfajta indikátorként szolgál a két tábor közötti kohézió lehetséges mértékére. Dacára ugyanis a tízéves politikai szembenállásnak, illetve az ideológiai és identitásbeli különbségeknek, a két tábor tagjai a legfontosabb témában, a kisebbségjogi kérdésekben hasonlóan gondolkodnak, s már több választáson is bebizonyították, hogy adott esetben hajlamosak a másik fél jelöltjére voksolni.⁵

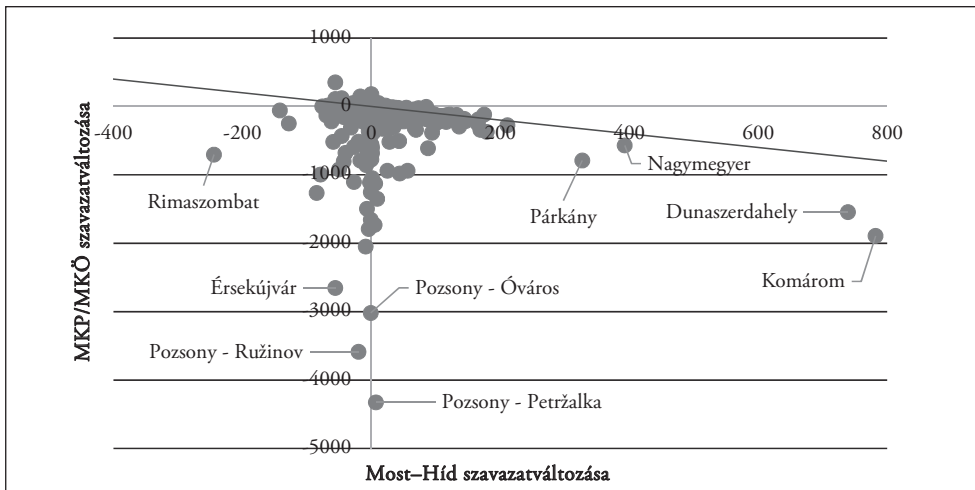
Ha egy választáson az előzőhöz képest P1 párt szavazatszámja csökken, P2-é pedig nő, az előzőből az utóbbiba történő szavazói átjárás lehetősége – amennyiben nem vesszük figyelembe az egyes táborokban lejátszódó demográfiai folyamatokat és a részvételi hajlandóság két választás közötti ingadozásait – adottnak tekinthető. Ha a növekmény értéke nagyobb a csökkenés értékénél, vagy egyenlő vele, az P1-et elhagyók teljes átjárásának, amennyiben pedig kisebb, akkor részleges átjárásának a lehetőségéről beszélhetünk (1. ábra). Előbbi esetben az P1-et elhagyók, utóbbiban pedig a P2-re újonnan szavazók helyi létszáma adja a potenciálisan átszavazók számát.

5 Ravasz Ábel: Szlovákiai magyarok mint választók, 2009–2013. *Magyar Kisebbség*, 2013. 2., 41–68.

1. ábra: A szavazatszám-változások és a szavazói átjárás lehetőségeinek kapcsolata

Az alábbi pontdiagram a teljes országra vonatkozóan megmutatja a két utódpárt táborának 2016–2020 közötti települési szintű változásait, leszámítva azon községeket, ahol a változások értéke – többnyire azért, mert az itt élők nem, vagy csak kis létszámban szavaztak a két pártra – mindkét részről nulla volt. A grafikon így is közel 2700 diagramelemet foglal magába; kiugró értékek esetén az adott települések nevét is feltüntettem.

2. ábra: A Most-Híd és az MKP/MKÖ szavazótáborának létszámváltozása 2016–2020 között településenként*

*Pozsony és Kassa esetében városrészenként.

Forrás: Szlovák Statisztikai Hivatal

A diagraemelemek az MKP/MKÖ tengely mentén – összhangban az eddig leírtakkal – két irányban szóródnak, az értéktartomány nagyobb a pozitív értékek esetében. A Most–Híd-tengely mentén, ahogy az a választási eredmények alapján várható volt, jellemzően negatív irányban szóródnak az értékek. Figyelemre méltó a vegyespártnak a pozsonyi városrészekben elszenvedett kiugró szavazatvesztése, ami szemléletesen mutatja az urbánus bázis elvesztését, miközben az MKP/MKÖ részéről ugyanilyen látványos a tömbmagyar településeken tapasztalható szimpátianövekedés. A nagyobb települések közül Rimaszombati kínál szemléletes példát a magyar érdekképviselet preferenciájának általános, vagyis mindkét párttal szemben megnyilvánuló csökkenésére.

Az alábbi táblázat a potenciális átszavazók maximumértékének településenként számolt, de járásoként összegzett értékeit mutatja, százalékban is feltüntetve, hogy az egyes járásokban ez a mennyiség az adott pártot elhagyó összes szavazó mekkora hányadát fedi le.

Járás	Most–Hídtól távozó			MKP-tól távozó		
	Összes	MKÖ-höz	%	Összes	Hídhöz	%
Pozsony	20 281	31	0,2	123	0	0,0
Szenc	3783	176	4,7	103	0	0,0
Dunaszerdahely	8299	4038	48,7	317	56	17,7
Galánta	4935	388	7,9	298	0	0,0
Komárom	6027	2089	34,7	150	20	13,3
Léva	4386	421	9,6	340	2	0,6
Nyitra	3617	90	2,5	221	0	0,0
Érsekújvár	7400	1334	18,0	236	0	0,0
Vágsellye	2685	325	12,1	22	0	0,0
Losonc	1426	55	3,9	378	33	8,7
Nagyőrce	573	19	3,3	149	26	17,4
Rimaszombati	1743	137	7,9	958	390	40,7
Nagykürtös	888	153	17,2	334	61	18,3
Kassa	6392	59	0,9	146	0	0,0

Kassa-környék	3335	554	16,6	94	2	2,1
Nagy Mihály	887	202	22,8	218	58	26,6
Rozsnyó	2642	774	29,3	88	41	46,6
Töketerebes	1327	159	12,0	428	79	18,5
Szórványterület	33 185	299	0,9	209	6	2,9
Összesen	113 811	11 303	9,9	4812	774	16,1

7. táblázat: A Most–Híd és az MKP/MKÖ közötti lehetséges szavazói átjárás maximális értékei 2016–2020 között

A 2010–2020 közötti választások egyik fő tanulsága, hogy az MKP nem tudott profitálni vetélytársa folyamatos amortizációjából. Az 1–2. táblázat adataiból kiszámítható, hogy amíg a vegyespárt 2012-ben 30 ezer, 2016-ban pedig 6500 szavazót veszített, az MKP támogatottsága (még ha jelentéktelen mértékben is) mindkét alkalommal csökkent. Bár a Híd szavazótábora idén már 110 ezerrel fogyatkozott, a magyar etnikai párt így is csak hétezer vokssal szerzett többet a négy évvel ezelőttnél.

Járási szinten az adatok némileg árnyaltabbak, legalábbis 2020 vonatkozásában. A két magyar többségű járásban reális lehetőségnek tűnik a Híd-szavazók nagyobb arányú – a dunaszerdahelyiben az elméleti maximumérték közel 50%-át elérő – átvándorlása. A többi járásban, illetve országosan azonban ez az érték kifejezetten alacsony, aminek egyik lehetséges oka, hogy a Hídről lemorzsolódók jelentős része az idej választás során immár a szlovákok közül került ki, akik számára az etnikai magyar párt nem jelent alternatívát. A Most–Híd részéről viszont országosan közel kétszer akkora az MKP-ról lemorzsolódott szavazók megszólításának elméleti esélye, mint fordítva; a különbség különösen a rozsnyói és a rimaszombati járásban szembetűnő.

Legalább ennyire érdekes, hogy az egyes utódpártok 2020-as új szavazóinak vajon mekkora hányada érkezhettek elvben a rivális párttól. Két hasonló, de szemléletében eltérő mutatóról van szó: míg a fenti adatok a konkurens párt szavazatsökkenésének potenciális hasznosítási rátáját (a politikai teljesítményt) mutatják, alább azt látjuk, hogy a vokssok növekedésében mekkora szerepet játszott a vetélytárs eróziója. (Vagyis első esetben a támogatottság apadása, a másikkban viszont a növekedése a kiindulási alap.) Az alábbi táblázatban az MKP/MKÖ szavazatnövekménye és a Híd vokssvesztése közötti potenciális kapcsolatot vizsgáljuk.

Járás	Most–Hídtól távozók	MKÖ-höz érkezők	%
Pozsony	31	31	100,0
Szenc	176	176	100,0
Dunaszerdahely	4038	4204	96,1
Galánta	388	388	100,0
Komárom	2089	2124	98,4
Léva	421	428	98,4
Nyitra	90	90	100,0
Érsekújvár	1334	1340	99,6
Vágsellye	325	325	100,0
Losonc	55	58	94,8
Nagyőrce	19	50	38,0
Rimaszombat	137	233	58,8
Nagykürtös	153	178	86,0
Kassa	59	59	100,0
Kassa-környék	554	572	96,9
Nagymihály	202	269	75,1
Rozsnyó	774	876	88,4
Töketerebes	159	244	65,2
Szórványterület	299	334	89,5
Összesen	11 303	11 979	94,4

8. táblázat: A Most–Hídtól 2020-ban távozók lehetséges száma, illetve az MKP/MKÖ új szavazócsoportjain belüli százalékaránya (2016-os bázis viszonylatában, települési adatok szerint)

Az adatokból kiderül, hogy ha a Most–Hídtól elpártolt szavazók 2020-ban az adott választásstatistikák szerint lehetséges mértékben az MKÖ-t támogatnák, az országosan 94%-ban, a csallóközi magyarság esetében pedig közel teljes mértékben megmagyarázná az MKP/MKÖ táborának 2016–2020 közötti növekedését. Vagyis miközben a Híd kiábrándult szavazóit csak minimálisan sikerült (ha sikerült) megszólítania az MKP/MKÖ-nek, addig a 2020-as szavazatnövekmény elérésében annál nagyobb szerepük lehetett az előbbieknél. Egyszerűbb szavakkal: az MKP/MKÖ lényegében csak annyival tudta növelni a támogatottságát, amennyire azt a Most–Hídtól távozók megengedték neki.

Következtetések

Országosan az MKP/MKÖ-t létszámstagnálás, a Most–Hídt pedig folyamatos létszámcsökkenés jellemzi. Ezzel szemben az MKP-n belül helyi szinten – úgy a járások között, mint az egyes járásokban – viszonylag intenzív a szavazók kétirányú mozgása, vagyis távozása és érkezése. Ez a Most–Hídról csak a keleti járásokban mondható el, vagyis a vegyespárt táborának apadása a járások többségében stabil és egyértelmű folyamat.

A szavazók mozgásának következtében az MKP táborában választásról választásra erősebb a nyugati járások tömbmagyarságának reprezentációja. Ezzel szemben a Most–Híd táborát – a tömbmagyarság folyamatos eltávolodása miatt – 2016-ig az urbánus, illetve a szlovák szavazók arányának növekedése, 2020-ban viszont éppen ez utóbbiak távozása jellemezte, ami országos szinten a vártnál nagyobb arányú bukást, a tábor összetételét tekintve pedig az elszegényedést, vegyes etnikumú keleti járásokban élő szavazók eddiginél magasabb reprezentációját eredményezte. 2020-ban tehát a Híd szavazatcsökkenési folyamata trendszerűen, a tábor szerkezeti átalakulása viszont éppen az eddigi trendekkel ellentétesen zajlott.

Az elmúlt tíz év megmérettetései, s ezen belül különösen a 2020-as választás eredményei alapján az alábbi következtetéseket vonhatjuk le a jövőre vonatkozóan:

- Amennyiben az utópártok politikai döntéseit a saját táboruknak való kedvezés szándéka határozza majd meg, az az MKP/MKÖ esetében az etnocentrikus politizálás fenntartását, adott esetben megerősítését jelentheti, míg a Híd részéről a szlovák többség irányában képviselt demonstratív nyitottságot a megmaradt törzsszavazók, azon belül is a keleti járások igényeire koncentráló politika válthatja fel.
- Amennyiben a politikai irányvonalat a szavazatmaximálási céloknak rendelik alá, a korábban elvesztett, de még reális eséllyel megszólítható szimpatizánsok visszaszerzése lehet a fő szempont, ami a fentivel éppen ellentétes politikai marketinget feltételez:

az MKP/MKÖ részéről a keleti járások, a Híd részéről pedig a tömbmagyarság felé történő nyitást.

- Bár a kölcsönös kifárasztás stratégiájára épülő tízéves küzdelemből végül az MKP/MKÖ került ki nyertesnek, 2020 fő tanulsága, hogy önállóan egyikük sem rendelkezik a parlamenti bejutáshoz elegendő szavazóval. Amennyiben a táborok egyesítése a cél, a fúzió vagy egy immár teljes lefedettségű választási párt létrehozása lehet a megoldás, ami a februári részvételi arányok megismétlődése esetén 6%-os támogatottságot jelentene, az ősz-MKP 2006-os eredményének a felét. Bizonytalansági tényezőt jelent azonban, hogy az eddigi átszavazási tapasztalatok mellett az erős megosztottság is tetten érhető a két tábor között, amit jól tükröz a riválistól távozó megcsúszásának kölcsönös kudarca. Megtörténhet, hogy a választási matematika alapján logikusnak és ígéretesnek tűnő projekt sikerét a politikai pszichológia végül fölülírja.

Ahogy az elején említettem, jelen tanulmányomnak a leírás és a nem a magyarázat a célja. A közelgő 2021-es szlovákiai népszámlálás etnikai adatainak publikálása azonban lehetőséget ad majd az oksági vizsgálatok lefolytatására, hiszen igazából ezek ismeretében lehet megmondani, hogy a Híd folyamatos apadása, különös tekintettel az idei bukásra, mennyiben vezethető vissza a párt szlovák, illetve asszimiláns szavazóinak az elidegenedésére, mennyiben a magyar szavazók kiábrándulására, s végül, de nem utolsósorban, mennyiben a nemzetiség egészének évi öt-hatezer fős létszámcsökkenésére. Az is tisztázást igényel majd a jövőben, hogy a két utódpartot 2020-ban elhagyó szavazók külön-külön és együttesen milyen mértékben növelték a szlovák pártok szavazótáborát, illetve a választástól távolmaradók körét. Végül, de nem utolsósorban az MKP-tábor ambivalens területi átalakulásának a hátterét is érdemes lenne egyszer megvizsgálni, különös tekintettel a kelet–nyugat irányú vándorlás, mint szóba jöhető oksági tényező fentebb említett lehetőségére.